

je, grčevito se opirući Crvenoj Armiji, Wehrmacht branio i holokaust. Osim toga, Hilgruber neopravdano odbacuje tezu da je progon Nemaca sa Istoka bio odgovor na fašistički osvajački rat i konc-logore. Reč je o političkom korišćenju prošlosti: revizionistička istorija je u službi nacionalnoistorijskog učvršćenja konvencionalnog identiteta preko istorijske slike koja ujedinjava, dok njeni kritičari oslobađaju refleksivno sećanje i otvaraju prostor za autonomno ophođenje sa ambivalentnim nasleđem (Habermas 1987a, S. 73). Nije li preterivanje poimati istorijsku svest kao zamenu za religiju i obnavljati stari san istorizma? Habermas se založio za napuštanje naivnog poistovećivanja mladih sa poreklom i za kritičko suočavanje sa istorijom. Ne treba po svaku cenu slaviti kontinuitete već nacionalni ponos i kolektivni osećaj vrednosti propustiti kroz filter univerzalnih vrednosnih usmerenja. Osnova za stvaranje poslekonvencionalnog identiteta je ustavni patriotizam, jedini patriotizam koji nas ne udaljava od Zapada. A to se nažalost, kod nemačke kulturne nacije može graditi samo posle i preko Aušvica kao stalne opomene (Ibid., S. 75). Suština Habermasove kritike konzervativaca je opomena da se Nemci ne smeju vratiti konvencionalnom obliku nacionalnog identiteta, i da onaj ko floskulom o "opsednutosti krivicom" hoće da nas natera da crvenimo razbija jedinu osnovu našeg povezivanja sa Zapadom.

Posle Habermasovog odgovora otvorena je široka i burna debata u nemačkoj javnosti jer je mnogo šira sumnja u tradicionalni nacionalni identitet prevazišla uži problem rasprave oko fašističke prošlosti. Tadašnji suizdavač FAZ J. Fest i istoričar iz Erlangena M. Štirmer prvi su ustali u odbranu Noltea od kritike s leva, pridružili su im se bonksi i kelnski istoričari Hildebrand i Hilgruber, pa je nastala lagerska borba: na jednoj strani FAZna drugoj Die Zeit, Frankfurter Rundschau i Süddeutsche Zeitung. Čak je i R. Augštajn urednik nedeljnika Der Spiegel podržao kritičare Noltea. U debati su sučeljene tri idejnopoliitičke grupacije: konzervativni nacionalisti, liberalni i socijalliberalni blok i nekoliko struja levice. Nacionalisti su započeli debatu, ali su na kraju ostali u manjini. Sve strane bile su politizovane, kako društveno-kritička tako i nacionalno-identitetska. Što je debata odmicala bivalo je jasnije da se u sporu manje radi o prošlosti, a više o sadašnjosti i budućnosti političkog samopoimanja SR Nemačke. Kako to obično biva kod sporova koji se graniče sa svađom, u pravu je svaka strana sve dok napada, a prestaje da bude u pravu čim bude napadnuta. Zato su se svi trudili da kažu poslednju reč, pa su neki segmenti debate postali besplodni i beskrajni. Došlo je do instrumentalizacija Aušvica, "male kulturne revolucije zdesna" i "pojmovnopolitičke borbe za kulturnu hegemoniju". "Nacionalnoapologetski revizionizam" podudario se sa "svesnom neokonzervativnom politikom moći" (Wehler), jer je trebalo stvoriti novi nacionalni nemački identitet i nemačku prošlost rasteretiti od fašističkih zločina. Već novembra 1986. berlinski "Die Welt" beleži da je bitka zapala u kaljužu jer scenom dominiraju uvrede, optužbe i podmetanja (Gossweiler 1987, S. 295). Reakcije na Habermasa potvrđuju ovu ocenu. Hildebrand je Habermasovu reakciju nazvao "smućenim napitkom politike i nauke" (Hildebrand 1987. S. 84), M. Štirmer ga je optužio za falsifikovanje, sažaljevajući čoveka koji je nekada imao šta da kaže (Stürmer 1987, S. 99), Hilgruber je Habermasu prigovorio na "nedostatku elementarnog poštenja kod citiranja" i njegovu reakciju nazvao skandaloznom (Hilgruber 1987a, S. 232), Fest je Habermasova upozorenja shvatio kao najobičniju teoriju zavere (Fest 1987, S. 110), i sl. Uzgred rečeno, ova teorija je u obliku antikomunističke ksenofobije bila prisutnija kod Habermasovih kritičara, koji su ili sumnjali da se iza njegovog "postkonvencionalnog identiteta" krije "neuhvatljivi socijalizam" (Hildebrand 1987, S. 91) ili tvrdili izričito da je po sredi "socijalistička nostalgija" (Stürmer 1987, S. 98).